

Г

DE
BIBLIO-
THECARIS

MIKHAIL
JELIZAROV

DE BIBLIO- THECARIS

MIKHAIL
JELIZAROV

AD VERBUM

DEZE UITGAVE IS MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR HET
RUSSISCHE INSTITUUT VOOR LITERAIRE VERTALINGEN

DE BIBLIOTHECARIS

Mikhail Jelizarov

Vertaald uit het Russisch door Lidia A. Tsvetkova

Proeflezer: Kevin Custers

Oorspronkelijke titel “Библиотекаръ”

**Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door het
Russische Instituut voor Literaire Vertalingen**

De originele Russische uitgave door Ad Marginem, Moskou, 2007

Over de publicatie van het boek werd onderhandeld
via Banke, Goumen & Smirnova Literary Agency (www.bgs-agency.com).

Boekomslag en lay-outinterieur gemaakt door Max Mendor

Uitgevers Maxim Hodak & Max Mendor

© 2007, Mikhail Elizarov

Nederlandse vertaling © 2022, Glagoslav Publications

www.glagoslav.nl

ISBN: 978-1-78422-299-4

Voor het eerst gepubliceerd in het Nederlands
door Glagoslav Publications in maart 2022

Op dit boek rust copyright. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever, noch anderszins worden verspreid in een andere band of omslag dan die waarin het is gepubliceerd, zonder dat een soortgelijke voorwaarde, inclusief deze voorwaarde, aan de volgende afnemer wordt opgelegd.

DE
BIBLIO-
THECARIS

MIKHAIL
JELIZAROV

VERTAALD UIT HET RUSSISCH DOOR LIDIA A. TSVETKOVA

DEZE UITGAVE IS MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR HET
RUSSISCHE INSTITUUT VOOR LITERAIRE VERTALINGEN

GLAGOSLAV PUBLICATIONS

INHOUD

DEEL I: DE BOEKEN

GROMOV	7
LAGOEDOV	10
SJOELGA	19
MOKHOVA	27
DE DREIGING VAN MOKHOVA	39
BIBLIOTHEKEN EN LEESZALEN	43
DE SLAG BIJ NEVERBINO.	45

DEEL II: DE SJIRONIN-LEESZAAL

HET BOEK DER HERINNERING	50
OOM MAXIM	53
JONGENSJAREN, ADOLESCENTIE, JEUGD.	55
ERFENIS	65
KOPER	75
HINDERLAAG	79
EERSTE NACHT. EERSTE DAG..	84
BIJeenKOMST.	93
BOEK	111
BANG	120
VERGELDING	130
TERUGKEER	135
THUIS.	140
TIMOFEJ STEPANOVITSJ	143
TANJA.	149
MARAT ANDREJEVITSJ	153

DE ANDERE LEZERS	156
DIENSTJE	161
BIBLIOTHECARIS	166
IN KOLONTAJSK	171
PAVLIKS	177
ZEVEN TEGEN ZEVEN	182
OEGELS	187
'T PAVILJOENTJE	193
CREMATIE	197
QUARANTAINE	205
TEGEN DE LAMP	210
'HET LIED VAN STALIN-PORSELEIN'	215
OP ZOEK NAAR DE BETEKENIS	222
VLUCHT	230
DORPSRAAD	235
DOOR HET BOS	251
ADEMPAUZE	260
CHARGE	264
HORN VERSCHIJNT	274
'KLEINZOONTJE'	283

DEEL III: BESCHERMER VAN HET MOEDERLAND

BUNKER	289
BEJAARDENTEHUIS	294
SCHOUW	309
OPGESLOTEN	320
BESCHERMER VAN HET MOEDERLAND	334

Een arbeider moet goed begrijpen
dat je oneindig veel emmers en locomotieven
kunt produceren, maar geen lied of emotie.
Een lied is meer waard dan spullen...

Andrej Platonov

DEEL I: DE BOEKEN

GROMOV

Schrijver Dmitri Aleksandrovitsj Gromov (1910-1981) sleet zijn laatste dagen in absolute vergetelheid. Zijn boeken maakten deel uit van onnodige bergen papier; tegen de tijd dat politieke rampen het Sovjetmoederland hadden verwoest, leek het erop dat niemand zich Gromov nog zou herinneren.

Weinigen lazen de werken van Gromov. Uiteraard wel de redacteuren, wanneer ze de politieke loyaliteit van teksten moesten beoordelen, daarna de critici. Het was onwaarschijnlijk dat titels als 'Proletarskaja' (1951), 'Snel voort, geluk!' (1954), 'Narva' (1965), 'Langs de wegen van de arbeid' (1968), 'Het zilveren rak' (1972), 'Kalme grassen' (1977) enige verdenkingen of interesse konden oproepen.

De bibliografie van Gromov ontwikkelde zich parallel met die van het Sovjetthuisland. Na zeven jaar middelbare school studeerde hij af aan de pedagogisch academie en werkte als uitvoerend secretaris in de redactie van een fabriekskrant. Zuiveringen en repressies gingen aan Gromov voorbij, hij kabelde rustig verder totdat hij in juni '41 zijn oproep kreeg en in de hoedanigheid van een oorlogscorrespondent naar het front werd gestuurd. In de winter van 1943 werden zijn handen beschadigd door vorst. Zijn linkerhand kon gered worden, de rechter werd geamputeerd. Daardoor werden alle Gromov-boeken door een noodgedwongen linkshandige geschreven.

Gromovs gezin was tijdens de oorlog geëvacueerd naar Tasjkent; na de overwinning nam hij hen mee naar het Kolenbekken van Donjetsk en werkte tot aan zijn pensioen in de redactie van de stadskrant.

Gromov nam pas laat de pen ter hand, op de rijpe leeftijd van veertig. Zijn favoriete thema was de totstandkoming van de Sovjet-Unie, hij verheerlijkte het simpel dagelijks leven in provinciesteden, gehuchten en dorpen, schreef over mijnen, fabrieken, eindeloze onontgonnen gronden en het veiligstellen van oogsten. De protagonisten van Gromovs boeken waren meestal 'rode' directeuren of voorzitters van landbouwbedrijven, van de front teruggekeerde soldaten, weduwen die hun liefde en burgermoed niet waren verloren, pioniers en leden van de Komsomol: vastberaden, vrolijk, bereid tot heldhaftige arbeidersdaden. Het goede overwon met pijnlijke standvastigheid: een metallurgisch industrieel complex werd binnen de kortste keren gebouwd, een pas afgestudeerde veranderde na een halfjaar fabrieksstage in een doorgewinterde specialist, de productiehal ging aan diens opdracht voorbij en nam een nieuwe verplichting op zich, in de herfst vloeyde het graan in gouden stromen de fabrieksopslagen binnen. Het kwade werd heropgevoed of achter de tralies gezet. Ook liefdesepisodes kwamen voor, maar dan wel in een erg kuise uitvoering. Aan het begin van het boek werd de lezer een zoen beloofd. In lijn met de metafoor van het theatrale geweer werd op de laatste pagina's een losse flodder op de wang gesmaakt. Maar goed, we laten die thema's voor wat ze zijn. Alles werd in een melancholieke stijl geschreven, met grammaticaal correcte zinnen die nergens naar smaakten. Zelfs de kanten met tractoren, maaidorsers en mijnwerkers waren van goedkoop karton gemaakt.

Het land dat Gromov had voortgebracht kon duizenden auteurs publiceren, van wie er niet één werd gelezen. Hun boeken lagen in de winkels, werden na verloop van tijd tot enkele kopeke afgeprijsd, naar een magazijn gebracht, later overhandigd aan recycling. Vervolgens werden nieuwe boeken uitgegeven waar weer niemand behoefte aan had.

Het laatste boek van Gromov werd in 1977 uitgegeven. De redacteurs die wisten dat Gromovs boeken onschuldige lyrische rommel van een oorlogsveteraan waren, waar het publiek noch een echte behoefte aan, noch per se iets tegen had, werden vervangen. Gromov ontving van alle kanten beleefde afwijzingen. De staat vierde reeds haar aankomende zelfmoord en voedde de woeste literatuur van haar vernietigers.

Eenzame weduwnaar Gromov begreep dat zijn tijd ten einde liep en ging stilletjes dood. De Sovjet-Unie, waarvoor hij had gecreëerd, volgde hem tien jaar later op.

Hoewel er in totaal meer dan een half miljoen van Gromovs boeken waren uitgegeven, waren maar enkele exemplaren op miraculeuze wijze bewaard gebleven in de bibliotheken van clubhuizen in verre gehuchten, in ziekenhuizen, strafkolonies, internaten; andere boeken lagen te rotten in kelders, samengebonden met de notulen van een of ander partijcongres, platgeperst door de volledige werken van Lenin.

En toch waren er mensen die Gromov oprecht waardeerden. Zij speurden het hele land af op zoek naar de overgebleven boeken en hadden er alles voor over om ze in handen te krijgen.

In het gewone leven hadden Gromovs boeken misschien wel grassen en rakken in hun titels. Onder de verzamelaars van zijn werk werden hele andere benamingen gebruikt: het Boek der Kracht, het Boek der Macht, het Boek der Razernij, het Boek der Berusting, het Boek der Vreugde, het Boek der Herinnering, het Boek der Betekenis...

LAGOEDOV

Valerian Mikhajlovitsj Lagoedov is zonder enige twijfel een van de meest invloedrijke figuren in het Gromov-universum.

Lagoedov was geboren in Saratov, in een lerarengezin, en was enig kind. Hij was van kinds af aan zeer begaafd. In '45, op zeventienjarige leeftijd, meldde hij zich als vrijwilliger aan het front, maar kwam nooit aan. In april kreeg hij een longontsteking en bracht een maand door in het hospitaal. In mei was de oorlog voorbij. Dit thema van de soldaat die de oorlog heeft misgelopen lag bij Lagoedov altijd extreem gevoelig.

In '47 begon hij zijn universitaire studie aan de filologische faculteit. Na de succesvolle verdediging van zijn scriptie werkte hij twaalf jaar lang als journalist bij een provinciale krant. In '65 werd hij uitgenodigd bij een literair tijdschrift, waar hij de afdeling recensies aanvoerde.

Lagoedovs voorganger moest afscheid nemen van zijn baan omdat hij een roman van twijfelachtige loyaliteit door de vingers had gezien. De dooi van Chroesjtsjov was voorbij, maar de grenzen van de censuur waren nog steeds behoorlijk vaag. Probeer dan maar te begrijpen of het een tekst in de stijl van de nieuwe tijd is of anti-Sovjet-propaganda. Uiteindelijk kreeg zowel het tijdschrift als de uitgeverij flink de wind van voren, en was Lagoedov daarom altijd erg voorzichtig met alles wat op zijn bureau verscheen. Hij bladerde door Gromovs novelle en besloot het boek in één avond uit te lezen en er nooit meer op terug te komen. In zijn hoofd had zich al een hartelijke recensie gevormd; Lagoedovs geweten stond hem niet toe een voormalig frontsoldaat te bekritisieren. En de tekst over luchtdoelartilleristen die hij had geschreven was dan vanuit het literaire oogpunt misschien matig, maar wel politiek correct. Tegen het einde van de avond had hij het boek uit. Zonder het zich te beseffen had de ijverige Lagoedov voldaan aan de Voorwaarde van Continuïteit. Hij las, steeds waakzaam, de novelle van de eerste tot de laatste zin, zonder ook maar één weemoedige passage met natuurbeschrijvingen of patriottische dialoog over te slaan. Zo voldeed Lagoedov aan de Voorwaarde van Zorgvuldigheid.

Hij had het Boek der Vreugde gelezen, oftewel ‘Narva’. Volgens de herinneringen van zijn ex-vrouw maakte Lagoedov een hevige euforische toestand door. Hij kon de hele nacht niet slapen, zei dat hij het bestaan aan een algemene beschouwing had onderworpen en uitstekende ideeën had verkregen waar de mensheid gebaat bij zou zijn, vroeger vond hij het leven verwarrend, maar nu was alles duidelijk, daarbij lachte hij luid. Tegen de ochtend waren zijn emoties bedaard en vertelde hij zijn bezorgde vrouw op een droge toon dat zijn ideeën nog niet klaar waren om geopenbaard te worden. Die dag was hij niet in staat om naar het werk te gaan, zijn humeur was bedrukt en hij opperde geen ingevingen meer omtrent algehele harmonie.

De inhoudelijke kant van Lagoedovs euforie had geen raakpunten met de plot van Gromovs novelle, en Lagoedov legde geen verband tussen de nachtelijke gebeurtenissen en het lezen van het boek. Maar in zijn ziel had zich een soort emotioneel litteken gevormd, waardoor Lagoedov de schrijver met de achternaam Gromov had onthouden.

Achttien jaar later zag Lagoedov een novelle van Gromov in een sjofel stationswinkeltje liggen. Hij kocht het uit nostalgie naar het verre nachtelijke geluk. Daarbij kostte het boek na alle kortingen slechts vijf kopeke en was het niet dik—slechts tweehonderd pagina’s—precies genoeg voor de aankomende treinrit.

In de trein maakten de omstandigheden het voor Lagoedov wederom mogelijk om aan beide Voorwaarden te voldoen. In zijn coupé zaten dronken jongens die de overige passagiers lastigvielen. Lagoedov was niet meer de jongste en niet bepaald sterk, dus koos hij ervoor om zich niet met het uit de kluiten gewassen tuig in te laten. Hij voelde mannelijke schaamte omdat hij de schoften niet de baas kon zijn, dus stak hij zijn neus in het boek en deed alsof hij compleet opging in wat hij las.

Lagoedov had dit keer het Boek der Herinnering, ‘Kalme grassen’, te pakken. Deze bracht hem in een sluimer. Het Boek had Lagoedov het meest levendige droombeeld ingefluisterd, een onbestaande herinnering. Lagoedov werd bevangen door zo’n overweldigende tederheid voor dat droomleven, dat hij in tranende verrukking verstijfde van dat alomvattende gevoel van stralende en pure vertedering.

Na het lezen van het tweede Boek van Gromov nam Lagoedovs levensloop een abrupte wending. Hij nam ontslag, scheidde van zijn vrouw en

vertrok met de noorderzon. Drie jaar later dook Lagoedov weer op, met een omvangrijke clan om zich heen—of, zoals ze zichzelf noemden, een bibliotheek. Het was deze benaming die zich in de loop van de tijd onder alle soortgelijke organisaties zou verspreiden.

Lagoedovs bibliotheek bestond in de eerste plaats uit mensen op wie hij het Boek der Herinnering had getest. In het begin was Lagoedov arrogant genoeg om te denken dat het geweldige effect van het Boek verband hield met bepaalde persoonlijke karakteristieken. Ervaring leerde dat, wanneer aan de Voorwaarden werd voldaan, het Boek invloed had op iedereen, zonder voorbehoud. Lagoedovs naaste medestander was Arthur Friesman, een psychiater: de eerste paar maanden twijfelde Lagoedov aan zijn geestelijke gezondheid.

Lagoedov was voorzichtig in zijn selectie, hij koos alleen volgers uit vreedzame, verpauperde beroepen: leerkrachten, ingenieurs, bescheiden medewerkers van culturele instellingen—diegenen die beangstigd en moreel onderdrukt waren door de politieke veranderingen. Hij ging ervan uit dat intellectuelen, vernederd door de nieuwe tijdsgeest, inschikkelijk en betrouwbaar mensenmateriaal zouden zijn, niet in staat tot rebellie en verraad, vooral als ze middels de Boeken (en indirect dus ook Lagoedov) hun eeuwige klassenheimwee naar spiritualiteit zouden vervullen.

In veel opzichten was deze gedachtegang foutief. Gromovs Boeken veranderden de persoonlijkheid van de lezer volledig. Door zijn voorzichtigheid had Lagoedov gewoon geluk met de meeste van zijn nieuwe kameraden. Daarnaast hielp Friesman hem vakkundig: hij aanvaardde lang niet iedereen in hun gelederen.

Nieuwe leden van de bibliotheek voelden meestal diepe respect en loyaliteit voor Lagoedov, wat begrijpelijk was: Valerian Mikhajlovitsj gaf aan veel wanhopige, onder de armoe gebukt gaande mensen hoop, een zin voor het bestaan en een op één universeel idee gestoelde gemeenschap.

De eerste twee jaar schaarde Lagoedov voornamelijk vernederde en gekrenkte intellectuelen onder zijn vaandel. Daarna besloot hij dat de bibliotheek wat meer brute kracht nodig had. Friesman kwam hem te hulp. Door de Afghaanse oorlog getraumatiseerde soldaten kwamen vaak hulp zoeken bij een ontwenningsskliniek. Daar werden ze eerst bewerkt door Friesman, vervolgens gaf hij ze door aan Lagoedov. In 1991 werd de bibliotheek aangevuld met oud-militairen die hun eed aan de Sovjet-Unie weigerden te verraden of af te zweren. Deze ex-officieren toverden de intellectuelen om

tot een krachtige gevechtsstructuur met een ijzeren discipline, een inlichtingen- en een veiligheidsdienst. De bibliotheek kon op elk moment een honderdtal soldaten inzetten.

Natuurlijk had de selectieprocedure zijn mankementen. Er kwamen lichtzinnige praatjesmakers bij die onnodig over de Boeken zwamden. Een paar keer begonnen kiemen van muiterij door te breken. Het lot van alle onruststokers was even tragisch: zij verdwenen spoorloos.

Er werden ook weleens Boeken gestolen. Lagoedov werd verraden door een gewone lezer, ene Jakimov. Toen het zijn beurt was om het Boek der Herinnering te lezen, nam hij de bewaarder beet en vluchtte. Lagoedov had genoeg Boeken, dus de bibliotheek had geen zwaar verlies geleden, maar de voorval an sich was afgrijselijk en daarbij had de verrader weten te verdwijnen.

In het kielzog van de succesvolle diefstal probeerden andere lezers hetzelfde te doen. Zij werden gevangengenomen. Om Lagoedovs wankele reputatie te herstellen en toekomstige misdadigers af te schrikken werden de boekendieven in het bijzijn van de hele bibliotheek gevierendeeld.

Een jaar na zijn gedurfde misdaad kwam Jakimov toevallig boven water drijven. Hij had zich in Oefa verborgen. Een strafpeloton werd onverwijld daarheen gestuurd met de opdracht om met de dief af te rekenen en het Boek terug te brengen. De soldaten van Lagoedov waren stomverbaasd toen ze erachter kwamen dat Jakimov meteen na zijn aankomst in Oefa een eigen bibliotheek had opgericht.

Lagoedovs klein détachement nam het moedige besluit om niet op versterking te wachten. Ze stelden Jakimov openlijk op de hoogte van de afrekening. Er werden afspraken gemaakt om koude wapens te gebruiken en een afgelegen plek gekozen buiten de stad.

De lezers van Jakimovs bibliotheek waren er overigens ook van overtuigd dat het eerzaam was om in een gevecht te sterven. Die nacht ontglipte de overwinning aan beide partijen. Uitgeput door de bloedige strijd, trokken ze zich terug.

Lagoedov durfde geen nieuwe strafexpeditie te sturen. De boekenopslag moest tegen inheemse vijanden beschermd worden, in plaats van pelotons naar Verweggistan te sturen en loyale lezers de dood in te jagen om ambities waar te maken. De bibliotheek werd reeds omringd door talrijke en agressieve concurrenten.

Een lange tijd dacht Lagoedov dat de informatie over Gromov alleen werd verspreid door verraders uit zijn eigen bibliotheek. Hij geloofde te veel in zijn eigen uitverkorenheid en weigerde zelfs te overwegen dat iemand anders zelfstandig de betekenis van de Boeken had kunnen doorgronden. Iedereen die zijn succes te danken had aan zijn, Lagoedovs, openbaring, werd als een tweederangsburger beschouwd, een onreine bandiet. Zelfs later, toen Lagoedov afstand moest doen van zijn exclusiviteitstheorie en met tegenzin contacten moest leggen met andere bibliotheken, aanvaardde hij alleen de originele, primaire bibliothecarissen als gelijkgerechtigden. Zij, die met hun eigen verstand, zonder hulp, het geheim van de Boeken hadden doorgrond.

Het percentage van ingewijden in de Gromov-wereld via informatielekken was behoorlijk groot en veel nieuwe clans werden door weggelopen lezers opgericht. Daarbij was diefstal niet eens noodzakelijk: eind jaren tachtig was het vrij makkelijk om een Boek der Herinnering te vinden. De belangrijkste rol bij de verspreiding van de informatie speelden echter niet de overlopers of roddels, maar missiewerken van de eerste ‘apostelen’, wiens namen reeds lang geleden postuum zijn opgenomen in het pantheon van deze wrede en besloten gemeenschap. Het is de moeite waard om er enkele te noemen.

Sjeptsjikhin Pjotr Vladimirovitsj. Hij werkte in een boekdrukkerij en zette het Boek der Herinnering. Door een kافتverwarring nam hij Gromovs Boek mee naar huis in plaats van een detective waar hij zijn oog op had laten vallen. Toevallig zat hij de halve nacht vast in de lift met het Boek en ’s ochtends werd een volledig nieuw mens door liftmechanici bevrijd. Sjeptsjikhin was een fijngevoelig persoon en begreep meteen dat niet zijn fysiologie verantwoordelijk was voor de verandering, maar het mysterieuze Boek. Overdonderd door het ontdekte geheim nam hij ontslag en liep door het land als een van de meest verwoede propagandisten van Gromov.

Sjeptsjikhin is overleden, waarschijnlijk uit de weg geruimd door diezelfde bekeerlingen die hij ooit over het Boek had verteld. Zij vonden dat zijn voorlichtingsactiviteiten te veel gevaar opleverden voor de geslotenheid van het Gromov-universum en vermoordden hem.

Dorosjevitsj Julian Olegovitsj. Hij was in dwangverpleging bij een ontwenningkliniek en, om niet gek te worden van met soberheid gepaard

gaande verveling, las hij boeken. In bibliotheken van zulke half-gevangnissen bleef allerlei troep hangen, enigszins goede boeken verdwenen immers meteen. Maar dankzij de kliniek leerde Dorosjevitsj Gromov en het Boek der Berusting kennen, ‘Het zilveren rak’. Dit boek gaf eenieder die leed een gevoel van grote vertroosting en berusting in het leven. Er werd gezegd dat het ook hielp bij fysieke pijn, met dezelfde werking als algemene anesthesie. Het Boek had blijkbaar alleen echte invloed op verdriet, angst en pijn; alle andere emoties werden bevroren tot complete onverschilligheid. Dorosjevitsjs persoonlijkheid leende zich tot de specifieke selectiviteit van missiewerk. Hij openbaarde de geheimen van het Boek alleen aan de naar zijn mening meest ellendige mensen. De levensloop van Dorosjevitsj werd onder onduidelijke omstandigheden afgekappt. Het is onbekend wie hem heeft vermoord; waarschijnlijk iemand die de zonde van doden veel minder erg vond dan zijn eigen lijden.

Misschien worden de deugden van deze rondtrekkende ‘apostelen’ enigszins overdreven en wilden zij, net als alle andere bibliothecarissen, hun eigen macht uitbreiden. Waarschijnlijk probeerden ze eigen gemeenschappen op te richten, maar faalden in die missie.

Deze ongewone onbaatzuchtigheid was namelijk enigszins in strijd met het specifieke karakter van het geheim. Alle nieuwe lezers van Gromov begrepen immers dat er niet genoeg Vreugde, Berusting of Herinnering was voor iedereen en dat het beter was om je mond te houden over Gromov. Het was makkelijker om de Boeken in een groep te bewaren en nieuwe te vergaren; daarom zijn er nu geen eenzame zwervende ontdekkers meer. Nieuwe lezers werden door de bibliotheken zelf gekozen. De voorkeur ging uit naar eenzame, alleenstaande, beschadigde mensen en de kandidaat werd eerst een lange tijd in de gaten gehouden: is hij het waard om bij het mirakel te worden betrokken, zal hij het geheim kunnen bewaren en bewaken en, zo nodig, zijn leven ervoor geven?

Kortom, Lagoedov had voldoende concurrenten. Al snel verdwenen zowel de Boeken als bibliografieën van Gromov op mysterieuze wijze uit alle min of meer belangrijke wereldse bibliotheken. De informatie werd zelfs uit de cartotheek van de Staatsbibliotheek gestolen. Bij de digitalisering van de catalogi werden de gegevens van de ontbrekende auteur uiteraard nergens opgeslagen en formeel bestond Gromov niet meer. De

rekken werden leeggehaald. Zonder cartotheken was het onmogelijk om zeker te zijn van de werkelijke oplage van de Boeken.

Gromov-verzamelaars hadden tegen begin jaren negentig een lijst van zes geteste Boeken. Er werd ook gezegd dat er een zevende Boek bestond, genaamd het Boek der Betekenis. Wanneer dit Boek gevonden zou worden, zou de ware bedoeling van Gromovs oeuvre worden geopenbaard. Tot nog toe kon niemand met de gevonden Betekenis pronken en sommige sceptici beweerden dat een dergelijk Boek simpelweg niet bestond.

Alle bibliotheken verwachtten dat de verzamelde werken een gigantische bezwering zouden zijn, met een of ander globaal effect.

De theoretici van Lagoedov hadden het over een 'goddelijke staat', die net zo lang zou standhouden als de werking van één Boek. Niemand wist welke voordelen deze staat zou brengen, omdat iedereen er met goed recht van uitging dat in Gods schoenen ook de gedachten bovenmenselijk zullen zijn. Gewone lezers kregen te horen dat Lagoedov voor zijn volgers zou zorgen, zodra hij God was geworden.

Er werd gespeculeerd over het einde van de wereld, 'boekintoxicatie' waaraan de lezer zou sterven en over het wekken van de doden na het lezen van alle boeken in één keer. Maar dit waren alleen maar hypothesen.

Men dacht dat Gromov zelf wel de complete verzameling zou hebben, maar tegen de tijd dat Lagoedov aan zijn zoektocht begon, was Gromov allang overleden en de nieuwe bewoners van zijn flat hadden meteen alle rotzooi weggegooid.

Gromovs enige dochter, Olga Dmitriyevna, woonde met haar gezin in Oekraïne. Een van Lagoedovs mensen bezocht haar en deed zich voor als een journalist, maar kwam er met veel teleurstelling achter dat zij de enige twee Boeken die ze had aan een toevallige bezoeker had geschonken, die zich had voorgesteld als een literatuurwetenschapper die de werken van haar vader bestudeerde. De titels van de boeken had Olga Dmitriyevna ook niet onthouden. Het waren waarschijnlijk Herinnering en Vreugde.

Lagoedov kwam er uiteraard wel achter wie hem voor was geweest, maar veel nut had dat niet. Hij besloot geen gewapend conflict met zijn concurrenten aan te gaan. Tenslotte had niemand hem bedrogen, zijn vijand was gewoon sneller geweest en de enige schuldige hieraan was hijzelf. Lagoedov trok zijn conclusies en verdrievoudigde zijn inspanningen.

Gromov had een broer, Benjamin, aan wie hij ook zijn boeken had opgestuurd. Met de broer had Lagoedov geluk: behalve het reeds in zijn opslag aanwezige Boek der Herinnering en Boek der Vreugde werd bij hem ook een zeldzaam en kostbaar exemplaar van het Boek der Berusting gevonden, 'Het zilveren rak'. Het Boek had hetzelfde effect als morfine en hield alle lijdenden vast in de bibliotheek...

Jaren van systematische zoektochten hadden hun sporen achtergelaten. Volgens de geruchten beschikte Lagoedovs boekenopslag over acht Boeken der Vreugde, drie Boeken der Berusting en minimaal een dozijn Boeken der Herinnering, 'Kalme grassen'. Dat Boek was als laatste uitgegeven en was beter bewaard gebleven dan de rest: in de hele wereld bestonden enkele honderden exemplaren. Het Boek der Herinnering was strategisch belangrijk voor het werven en behouden van lezers die onderhevig waren aan ontroering.

Twee Boeken der Herinnering en een flat in het centrum van Saratov werden geruimd voor het gevaarlijke Boek der Razernij, 'Langs de wegen van de arbeid', die zelfs de meest timide persoon in een gevechtstrance kon brengen.

Andere Boeken moesten nog gevonden worden. Lagoedov had goede hoop op verre regio's van het land en het nabije Aziatische buitenland, waar Gromovs Boeken theoretisch gezien bewaard moesten zijn. Aan het begin van de jaren negentig waren alle Boeken die 'aan de oppervlakte' lagen op het grondgebied van Centraal Rusland, Oost-Oekraïne en Wit-Rusland namelijk al opgepikt door de verzamelaars van verschillende bibliotheken.

Hoe moeilijker de zoektocht werd, hoe oneerzamer de middelen. Boekopslagen werden steeds vaker aangevallen en beroofd.

Ongeveer rond dezelfde tijd ontstonden de zogenaamde overschrijvers: lezers die Boeken voor verkoop en persoonlijke verrijking kopieerden. De overschrijvers beweerden dat de werking van de kopie hetzelfde was als die van het origineel.

Manuscripten bevatten bijna altijd fouten of weglatingen en bleken niet te werken. Ook gedrukte kopieën, die alle fouten zouden moeten vermijden, hadden geen effect. Daarom dacht men dat de typografie bepalend was en werden sommige Boeken illegaal heruitgegeven. De kwaliteit van

deze herdrukte ‘neppers’ werd betwist. Alleszins werd het idee dat een kopie nooit aan het origineel zou kunnen tippen steeds vaker bevestigd.

De vervalsingen brachten veel gewapende conflicten teweeg, als gevolg waarvan meerdere schuldige bibliotheken ophielden te bestaan. Overschrijvers waren vogelvrij en werden zowel door hun eigen als door vijandige clans vermoord. Eén ding floreerde door hun werk: er waren vrij veel vervalsingen in de omloop.

In deze tijd begon ook het vandalisme. Originale Boeken met één vakkundig verwijderde pagina, vervangen door een andere van soortgelijk papier, werden verkocht en geruild. Natuurlijk werkte het verminkte Boek niet. Hiervoor was het voldoende een Boek vluchtig door te bladeren, maar na zulke incidenten werden de pagina’s geteld en het lettertype en de kwaliteit van het papier zorgvuldig gecheckt.

Tussen de verschillende bibliotheken was nooit veel vertrouwen, niemand wilde de macht van een concurrent vergroten. Uitwisseling en verkoop van Boeken was zeldzaam en alle bedrog resulteerde in een bloederig conflict.

Het gevecht werd op een afgelegen plaats gehouden en plechtstatig ingericht: de vertegenwoordigers van de bibliotheken droegen de aan palen vastgemaakte Boeken als kerkvaandels voor zich uit. Eerst werden de originelen gebruikt, later werden deze vaak vervangen door afgietsels. Schietwapens waren ten strengste verboden. Snijwonden en gebroken botten waren voor de buitenwereld—met zijn mortuaria, ziekenhuizen en rechtshandavingsinstanties—veel makkelijker te verbloemen als huis-, tuin- en keukenongevallen. Schotwonden, daarentegen, konden op geen enkele andere manier worden geïnterpreteerd. Daarbij waren vuurwapens luidruchtig.

Meestal werd bij een gevecht huisraad gebruikt: messen van slagergrootte, bijlen, hamers, breekijzers, hooivorken, zeisen, dorsvlegels. In het algemeen bewapenden de troepen zich in de stijl van Jemeljan Poegatsjovs boerenopstand of van Tsjechische hussieten. Het uiterlijk voorkomen van deze mensen deed altijd aan het idioom ‘gevecht op leven en dood’ denken, omdat de dood door een zeis of een vleesbijl bijzonder voelbaar was...

De laatste jaren zagen alleen Lagoedovs naaste medestanders hem nog. Het gerucht ging dan Valerian Mikhajlovitsj zich had verscholen uit angst voor huurmoordenaars van concurrerende bibliotheken.

WŁADYSŁAW
REYMONT

OPSTAND

EEN SPROOKJE

Jevgeni Vodolazkin

HET GROEN VAN DE LAURIER

Een ahistorische roman

Uitgeverij Glagoslav

Ⓒ

A Pogorelski

De ZWARTE
KIP

of het volk
onder
de grond

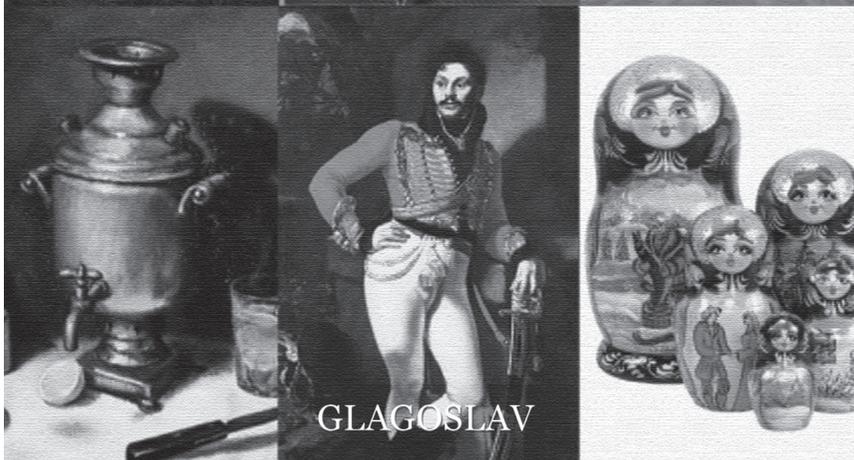

Maria Konjoekova

ZO GAAT DAT IN RUSLAND

of hoe te leven tussen Russen

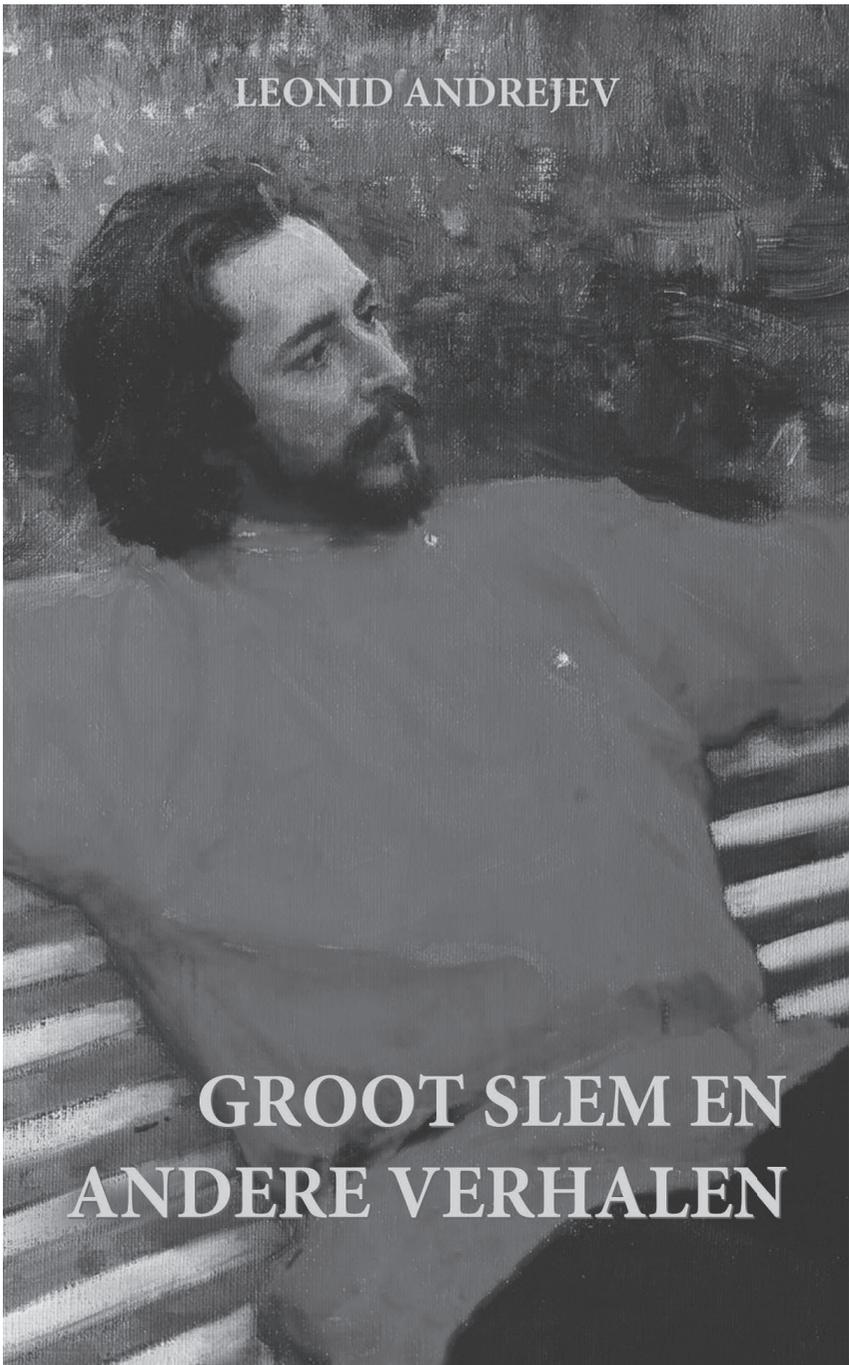
GLAGOSLAV

DAGBOEK VAN KEIZERIN
ALEXANDRA

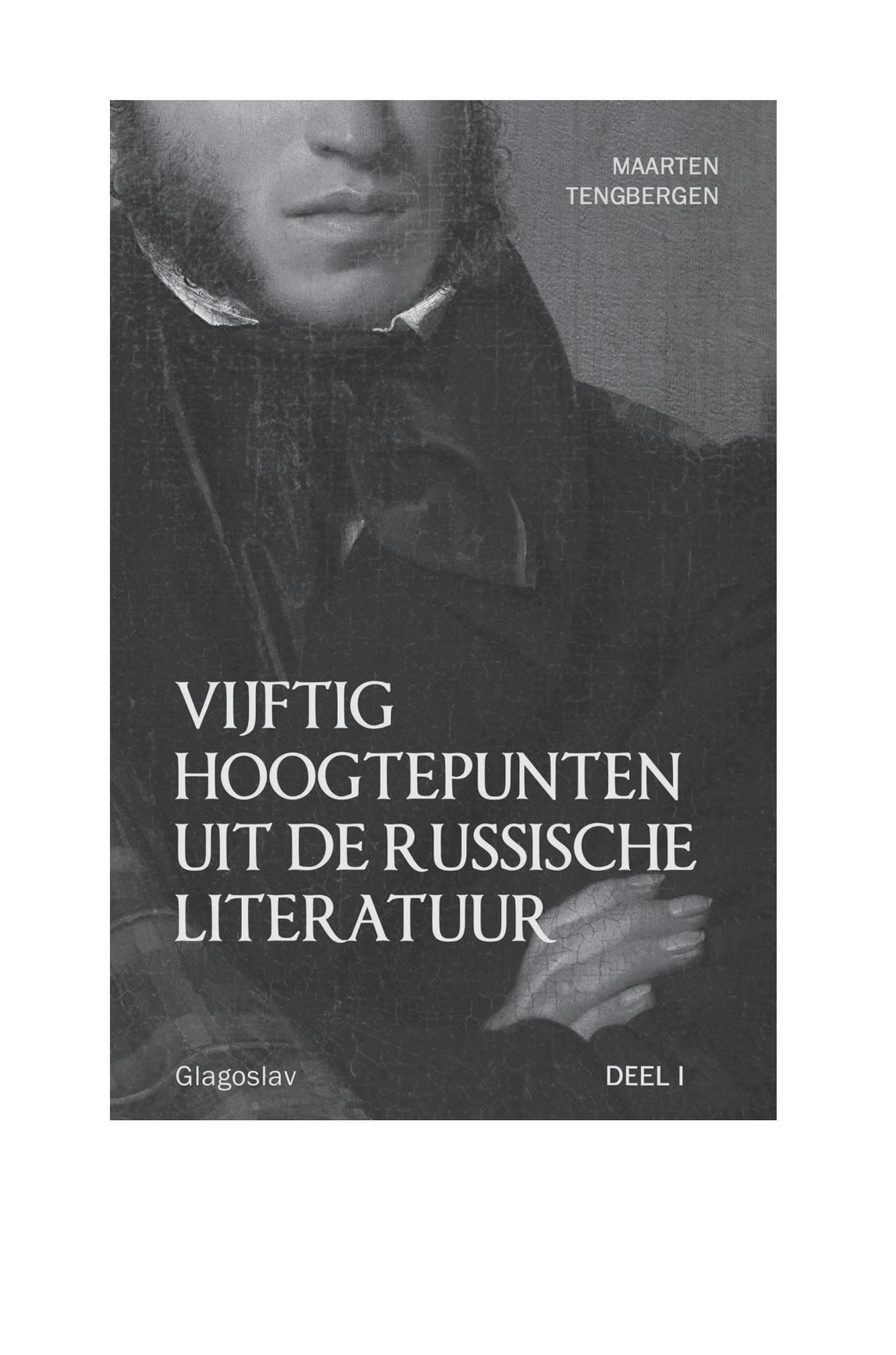
HOE NEDERIGER DE MENS, DES TE GROTER IS DE VREDE IN ZIJN ZIEL

LEONID ANDREJEV

GROOT SLEM EN
ANDERE VERHALEN

MAARTEN
TENGBERGEN

VIJFTIG
HOOGTEPUNTEN
UIT DE RUSSISCHE
LITERATUUR

Glagoslav

DEEL I

Uitgeverij Glagoslav Catalogus

- *The Time of Women* by Elena Chizhova
- *Andrei Tarkovsky: A Life on the Cross* by Lyudmila Boyadzhieva
- *Sin* by Zakhar Prilepin
- *Hardly Ever Otherwise* by Maria Matios
- *Khatyn* by Ales Adamovich
- *The Lost Button* by Irene Rozdobudko
- *Christened with Crosses* by Eduard Kochergin
- *The Vital Needs of the Dead* by Igor Sakhnovsky
- *The Sarabande of Sara's Band* by Larysa Denysenko
- *A Poet and Bin Laden* by Hamid Ismailov
- *Zo Gaat Dat in Rusland* (Dutch Edition) by Maria Konjoekova
- *Kobzar* by Taras Shevchenko
- *The Stone Bridge* by Alexander Terekhov
- *Moryak* by Lee Mandel
- *King Stakh's Wild Hunt* by Uladzimir Karatkevich
- *The Hawks of Peace* by Dmitry Rogozin
- *Harlequin's Costume* by Leonid Yuzefovich
- *Depeche Mode* by Serhii Zhadan
- *Groot Slem en Andere Verhalen* (Dutch Edition) by Leonid Andrejev
- *METRO 2033* (Dutch Edition) by Dmitry Glukhovsky
- *METRO 2034* (Dutch Edition) by Dmitry Glukhovsky
- *A Russian Story* by Eugenia Kononenko
- *Herstories, An Anthology of New Ukrainian Women Prose Writers*
- *The Battle of the Sexes Russian Style* by Nadezhda Ptushkina
- *A Book Without Photographs* by Sergey Shargunov
- *Down Among The Fishes* by Natalka Babina
- *disUNITY* by Anatoly Kudryavitsky
- *Sankya* by Zakhar Prilepin
- *Wolf Messing* by Tatiana Lungin
- *Good Stalin* by Victor Erofeyev
- *Solar Plexus* by Rustam Ibragimbekov
- *Don't Call me a Victim!* by Dina Yafasova
- *Poetin* (Dutch Edition) by Chris Hutchins and Alexander Korobko

- *A History of Belarus* by Lubov Bazan
- *Children's Fashion of the Russian Empire* by Alexander Vasiliev
- *Empire of Corruption: The Russian National Pastime* by Vladimir Soloviev
- *Heroes of the 90s: People and Money. The Modern History of Russian Capitalism* by Alexander Solovev, Vladislav Dorofeev and Valeria Bashkirova
- *Fifty Highlights from the Russian Literature* (Dutch Edition) by Maarten Tengbergen
- *Bajesvolk* (Dutch Edition) by Michail Chodorkovsky
- *Dagboek van Keizerin Alexandra* (Dutch Edition)
- *Myths about Russia* by Vladimir Medinskiy
- *Boris Yeltsin: The Decade that Shook the World* by Boris Minaev
- *A Man Of Change: A study of the political life of Boris Yeltsin*
- *Sberbank: The Rebirth of Russia's Financial Giant* by Evgeny Karasyuk
- *To Get Ukraine* by Oleksandr Shyshko
- *Asystole* by Oleg Pavlov
- *Gnedich* by Maria Rybakova
- *Marina Tsvetaeva: The Essential Poetry*
- *Multiple Personalities* by Tatyana Shcherbina
- *The Investigator* by Margarita Khemlin
- *The Exile* by Zinaida Tulub
- *Leo Tolstoy: Flight from Paradise* by Pavel Basinsky
- *Moscow in the 1930* by Natalia Gromova
- *Laurus* (Dutch edition) by Evgenij Vodolazkin
- *Prisoner* by Anna Nemzer
- *The Crime of Chernobyl: The Nuclear Goulag* by Wladimir Tchertkoff
- *Alpine Ballad* by Vasil Bykau
- *The Complete Correspondence of Hryhory Skovoroda*
- *The Tale of Aypi* by Ak Welsapar
- *Selected Poems* by Lydia Grigorieva
- *The Fantastic Worlds of Yuri Vynnychuk*
- *The Garden of Divine Songs and Collected Poetry of Hryhory Skovoroda*
- *Adventures in the Slavic Kitchen: A Book of Essays with Recipes* by Igor Klekh
- *Seven Signs of the Lion* by Michael M. Naydan

- *Forefathers' Eve* by Adam Mickiewicz
- *One-Two* by Igor Eliseev
- *Girls, be Good* by Bojan Babić
- *Time of the Octopus* by Anatoly Kucherena
- *The Grand Harmony* by Bohdan Ihor Antonych
- *The Selected Lyric Poetry Of Maksym Rylsky*
- *The Shining Light* by Galymkair Mutanov
- *The Frontier: 28 Contemporary Ukrainian Poets - An Anthology*
- *Acropolis: The Wawel Plays* by Stanisław Wyspiański
- *Contours of the City* by Attyla Mohylny
- *Conversations Before Silence: The Selected Poetry of Oles Ilchenko*
- *The Secret History of my Sojourn in Russia* by Jaroslav Hašek
- *Mirror Sand: An Anthology of Russian Short Poems*
- *Maybe We're Leaving* by Jan Balaban
- *Death of the Snake Catcher* by Ak Welsapar
- *A Brown Man in Russia* by Vijay Menon
- *Hard Times* by Ostap Vyshnia
- *The Flying Dutchman* by Anatoly Kudryavitsky
- *Nikolai Gumilev's Africa* by Nikolai Gumilev
- *Combustions* by Srđan Srdić
- *The Sonnets* by Adam Mickiewicz
- *Dramatic Works* by Zygmunt Krasiński
- *Four Plays* by Juliusz Słowacki
- *Little Zinnobers* by Elena Chizhova
- *We Are Building Capitalism! Moscow in Transition 1992-1997*
by Robert Stephenson
- *The Nuremberg Trials* by Alexander Zvyagintsev
- *The Hemingway Game* by Evgeni Grishkovets
- *A Flame Out at Sea* by Dmitry Novikov
- *Jesus' Cat* by Grig
- *Want a Baby and Other Plays* by Sergei Tretyakov
- *Mikhail Bulgakov: The Life and Times* by Marietta Chudakova
- *Leonardo's Handwriting* by Dina Rubina
- *A Burglar of the Better Sort* by Tytus Czyżewski
- *The Mouseiad and other Mock Epics* by Ignacy Krasicki

- *Ravens before Noah* by Susanna Harutyunyan
- *An English Queen and Stalingrad* by Natalia Kulishenko
- *Point Zero* by Narek Malian
- *Absolute Zero* by Artem Chekh
- *Olanda* by Rafał Wojasiński
- *Robinsons* by Aram Pachyan
- *The Monastery* by Zakhar Prilepin
- *The Selected Poetry of Bohdan Rubchak: Songs of Love, Songs of Death, Songs of the Moon*
- *Mebet* by Alexander Grigorenko
- *The Orchestra* by Vladimir Gonik
- *Everyday Stories* by Mima Mihajlović
- *Slavdom* by Ludovít Štúr
- *The Code of Civilization* by Vyacheslav Nikonov
- *Where Was the Angel Going?* by Jan Balaban
- *De Zwarte Kip* (Dutch Edition) by Antoni Pogorelski
- *Głosy / Voices* by Jan Polkowski
- *Sergei Tretyakov: A Revolutionary Writer in Stalin's Russia* by Robert Leach
- *The Night Reporter: A 1938 Lviv Murder Mystery* by Yuri Vynnychuk
- *Precursor* by Vasyl Shevchuk
- *Dramatic Works* by Cyprian Kamil Norwid
- *Children's First Book of Chess* by Natalie Shevando and Matthew McMillion
- *Opstand* (Dutch Edition) by Władysław Reymont
- *The Vow: A Requiem for the Fifties* by Jiří Kratochvíl
- *Subterranean Fire* by Natalka Bilotserkivets
- *The Revolt of the Animals* by Władysław Reymont
- *Liza's Waterfall: The hidden story of a Russian feminist* by Pavel Basinsky
- *Duel* by Borys Antonenko-Davydovych
- *Biography of Sergei Prokofiev* by Igor Vishnevetsky

More coming soon...

Aleksej Vjazintsev is een 27-jarige man uit Oekraïne met een mislukte artistieke carrière. Na de val van de Sovjet-Unie reist hij af naar een stadje in Rusland om de flat van zijn wijlen oom te verkopen. Al snel komt hij erachter dat oom Maxim de titel van Bibliothecaris had en deel uitmaakte van een duistere, gewelddadige wereld met haar eigen regels, eecodes en Boeken – een wereld waaruit geen weg terug is... *Bibliothecaris* combineert diepe nostalgie naar de idealen (doch - helaas - niet de realiteit) van de Sovjet-Unie met fantastische, maar steeds menselijke verhaallijnen.

Mikhail Jelizarov (geb. 1973) komt uit Oekraïne. Na Europese omzwervingen vestigde hij zich in 2008 in Moskou. Jelizarovs opleiding als filmregisseur blijkt duidelijk uit zijn werk, met visuele, meeslepende beschrijvingen en aangrijpende dialogen. Sinds zijn literair debuut in 2000 is hij meerdere keren genomineerd voor prestigieuze prijzen voor zowel proza als poëzie. Naast zijn literaire projecten is Jelizarov ook singer-songwriter.

